

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vacantverklaring van 3 functies van bestuursrechter bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het aanleggen van een wervingsreserve

Samenvatting

De doorlooptijd van procedures bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen blijft een belangrijk aandachtspunt.

De Vlaamse Regering beslist 3 functies van bestuursrechter bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen vacant te verklaren en een wervingsreserve aan te leggen met de geschikt bevonden kandidaten voor de duur van 2 jaar. Hiermee kan de huidige kwaliteit en snelheid van de rechtspraak verder worden verbeterd en kunnen de doorlooptijden (met betrekking tot vergunningsbetwistingen in het omgevingsrecht) verder worden verkort, hetgeen ook vele investeringsprojecten ten goede komt.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Bestuursrechtspraak (beleidsdomein Kanselarij en Bestuur)

Beleidsdoelstelling:

Zie Regeerakkoord 2019-2024:

“Ook de Vlaamse bestuursrechtscolleges, die administratief ressorteren onder de Dienst voor de Bestuursrechtcolleges (DBRC), vormen een belangrijke hoeksteen van onze Vlaamse rechtsstaat. De Vlaamse minister bevoegd voor Justitie en Handhaving zorgt ervoor dat de organisatie van en de procedures voor deze bestuursrechtscolleges verder worden geprofessionaliseerd.”

Zie de Septemberverklaring van de Vlaamse Regering 2020:

“Zo moeten bedrijven en burgers sneller aan een vergunning geraken. Ook de beroepsprocedures moeten korter. Daarom gaan we investeren in extra rechters bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Een betwistingsdossier moet veel sneller worden afgerond.”

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch- en taalkundig advies is niet verplicht bij openverklaring van functies.

Aangezien dit betrekking heeft op autoregulering voor de diensten van de Vlaamse overheid, is geen reguleringssimpactanalyse vereist.

2. INHOUD

A. SITUERING

1. Raad voor Vergunningsbetwistingen

De Raad voor Vergunningsbetwistingen is opgericht door de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) die op 1 september 2009 in werking is getreden.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen (kortweg RVVb) is een onafhankelijk Vlaams bestuursrechtcollege dat beroepen behandelt over in het Vlaamse Gewest verleende of geweigerde omgevingsvergunningen, registratiebeslissingen en onteigeningsbeslissingen.

Op dit ogenblik zijn er 7 bestuursrechters benoemd in de Raad voor Vergunningsbetwistingen. De bestuursrechters van het Handhavingscollege worden ook deeltijds ter beschikking gesteld van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Er zijn 3 bestuursrechters benoemd in het Handhavingscollege.

Op dit ogenblik zijn er dus binnen de Raad voor Vergunningsbetwistingen **10 bestuursrechters** benoemd.

Het is de intentie om dit kader aan te vullen tot **13 bestuursrechters**.

Met de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 (VR 2020 0307 DOC.0697/1) werden 2 functies van effectieve bestuursrechter bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen vacant verklaard. De algemene vergadering van de Dienst van de Bestuursrechtcolleges heeft vervolgens beslist dat 1 kandidaat geschikt was voor de functie van effectieve bestuursrechter bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en heeft hem gemotiveerd voorgedragen aan de Vlaamse Regering. Met een beslissing van de Vlaamse Regering van 2 april 2021 werd 1 effectieve bestuursrechter benoemd bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Rekening houdend met deze benoeming **dienen nog 3 functies van bestuursrechter bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen worden ingevuld.**

Voorstel

In de voorbije werkjaren, telkens van 1 september tot en met 31 augustus, heeft de Raad voor Vergunningsbetwistingen het volgende aantal einduitspraken, dat zijn arresten, waarmee een dossier is afgesloten, geveeld:

- 2016- 2017	1.007 arresten
- 2017-2018	1.040 arresten
- 2018-2019	1.181 arresten
- 2019-2020	997 arresten

Hoewel de doorlooptijden van de procedures de voorbije jaren stelselmatig zijn verbeterd, blijft dit een belangrijk aandachtspunt. Bovendien neemt het aantal beroepen dat wordt ingesteld opnieuw toe. Het is in het belang van zowel de rechtszoekende als van de vergunninghouder om zo snel als mogelijk een uitspraak te hebben over een ingediend beroep. Op deze wijze wordt de rechtszekerheid gegarandeerd voor de burger en de ondernemer en zorgen we voor een beter (internationaal) investeringsklimaat. Het kan evenwel nooit de bedoeling zijn dat snellere doorlooptijden ten koste gaan van hoogkwalitatieve bestuursrechtspraak.

De benoeming van 3 bijkomende voltijdse bestuursrechters bij de RvVb, ondersteund door referendarissen, is daarom noodzakelijk om de huidige kwaliteit en snelheid van de rechtspraak te garanderen en de doorlooptijden (met betrekking tot vergunningsbetwistingen in het omgevingsrecht) verder te verkorten.

2. Doorlooptijden bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen

2.1. Totale doorlooptijd op dit ogenblik

De gemiddelde doorlooptijd van een 'gewoon' dossier, tussen de indiening van een beroep en de einduitspraak er over, is inmiddels verlaagd tot **gemiddeld 15 maanden**. In het jaarverslag over het werkingsjaar 2017-2018 was nog sprake van een "maximale doorlooptijd" van **twee jaar**.

2.2. Doelstelling : een zo kort mogelijke doorlooptijd

Binnen het huidige kader kan het verder verkorten van de doorlooptijden **worden gerealiseerd door sneller te kunnen aanvangen met de inhoudelijke behandeling van de beroepen door de bestuursrechters**.

Een snellere inhoudelijke behandeling bestaat uit 2 onderdelen: én tijdswinst én behoud van een kwaliteitsvolle beoordeling (die bv. de toets van een cassatieberoep doorstaat).

De tijdswinst van een snellere inhoudelijke behandeling kan vooral geboekt worden **door de 'planktijd'** van een dossier bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (de tijd dat dossiers, nadat ze door de griffie en de procespartijen 'in staat' gesteld zijn om op een zitting te behandelen, 'blijven liggen' in afwachting van de behandeling ervan door een bestuursrechter op een zitting) **zo veel mogelijk te beperken** én dus door een bijkomende inzet van menselijke expertise, met name van bijkomende bestuursrechters.

2.3. Onderdelen van de doorlooptijd

De totale doorlooptijd van een procedure kan worden opgedeeld in 3 onderdelen :

1. Uitwisselen van procedur stukken door procespartijen tot een dossier 'in staat is' om (op een zitting) inhoudelijk behandeld te worden : conform de huidige decretale verplichtingen neemt deze procedurestap gemiddeld 5 à 6 maanden in beslag

2. Planktijd : de periode dat een dossier ‘wacht’ om op een zitting te worden behandeld is gemiddeld 6 à 7 maanden (hier is een substantiële tijdswinst mogelijk door aanwerving van bijkomende bestuursrechters met correcte ondersteuning)
3. Inhoudelijke behandelingstermijn : de inhoudelijke beoordeling van een dossier op een zitting, het schrijven van een arrest na de zitting en het mededelen ervan duurt ongeveer 2 maanden

a) Uitswisselen van procedurestukken door procespartijen – voorafgaand een zitting

Na het indienen van een beroep (inclusief het eventueel regulariseren van het verzoekschrift en het betalen van een rolrecht) krijgt de verwerende partij (= de overheid die de bestreden beslissing heeft genomen) een antwoordtijd om een verweernota in te dienen. Andere belanghebbende partijen (in de eerste plaats de vergunninghouder van wie de vergunning wordt bestreden) kunnen ook tussenkomen in een procedure en kunnen hun opmerkingen laten gelden. Vervolgens krijgt de verzoekende partij de mogelijkheid om een wederantwoordnota in te dienen. Dit alles gebeurt binnen de decretaal vastgestelde termijnen.

Naast de decretaal vastgelegde termijnen om procedurestukken in te dienen, moet ook de tijd worden gerekend voor de griffie om de procedurestukken te verwerken en deze te bezorgen aan de andere procespartijen. Voor dit alles moet momenteel rekening worden gehouden met een periode van ongeveer **5 à 6 maanden**. Bij de volledige digitalisering van de procedures, die ook is vastgelegd in het Regeerakkoord en waaraan volop wordt gewerkt, kan ook deze doorlooptijd wellicht een stuk worden verminderd. In het kader van een digitale behandeling kunnen procedurestukken in principe veel sneller worden meegedeeld aan de procespartijen en kunnen procespartijen hun stukken ook sneller mededelen aan het bestuursrechtcollege.

b) Behandelingstermijn – vanaf zitting tot en met uitspraak

De Raad voor Vergunningsbetwistingen streeft ernaar om de gemiddelde behandelingstermijn, vanaf het in beraad nemen van het dossier op een zitting tot en met de uitspraak van het arrest, te beperken tot de decretaal voorziene ordetermin van 60 kalenderdagen of **2 maanden**.

Omdat de inhoudelijke beoordeling van het beroep, van alle processtukken en van het administratief beroep een arbeidsintensieve inspanning vraagt van de bestuursrechter, hierbij ondersteund door referendarissen, is er weinig marge om die behandelingstermijn substantieel te verlagen zonder in te boeten aan de kwaliteit van de rechterlijke uitspraken.

c) Planktijd – van ‘in staat zijn’ van dossier tot en met zitting

De inhoudelijke behandeling van de dossiers bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen kan omwille van de huidige instroom aan procedures, de werkvoorraad (de hangende procedures) en het huidig aantal bestuursrechters, pas na verloop van 6 à 7 maanden starten.

Deze ‘planktijd’ is de tijd tussen het ogenblik dat een dossier in staat is om behandeld te worden op een zitting en het tijdstip dat het dossier effectief op een zitting behandeld wordt. De ‘planktijd’ is het gevolg van de huidige werkvoorraad (een 500-tal dossiers die reeds ‘in staat’ zijn om op een zitting behandeld te worden), maar die pas stelselmatig, volgens het principe ‘first in, first out’ kunnen opgeroepen worden voor behandeling op een zitting.

Door de benoeming van in totaal vier bijkomende bestuursrechters bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen kunnen de op de behandeling op een zitting ‘wachtende’ dossiers sneller worden behandeld. Hierdoor willen we op termijn de ‘planktijd’ reduceren **van de huidige 6 à 7 maanden naar ongeveer 1 maand**. Eén en ander is enkel mogelijk op voorwaarde dat iedere bijkomende bestuursrechter ook afdoende wordt ondersteund door (bijkomende) referendarissen en door de andere diensten van de DBRC.

De aanwerving van drie bijkomende bestuursrechters in de Raad voor Vergunningsbetwistingen brengt dus een **substantiële tijdswinst** met zich mee en het **quasi wegwerken van de huidige 'planktijd'**.

Deze inschatting is gesteund op de raming dat elke bijkomende VTE bestuursrechter met optimale ondersteuning ongeveer anderhalve maand van de huidige instroom kan verwerken.

2.4. Totale toekomstige doorlooptijd

De gemiddelde totale doorlooptijd van een annulatie dossier, tussen de indiening van een beroep en de einduitspraak, kan door de aanwerving van drie bijkomende bestuursrechters op termijn worden verlaagd tot gemiddeld minder dan **twalf maanden** of **één jaar**.

2.5. Regelgevende initiatieven

Naast de uitbreiding van het personeelskader zijn ook digitalisering en administratieve vereenvoudiging belangrijk voor het stroomlijnen van de procedures. Hierop wordt volop ingezet, waarbij al de volgende (regelgevende) initiatieven werden genomen:

- Besluit van de Vlaamse Regering van 4 december 2020 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de verkorte procedure betreft.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat het digitaal loket betreft. Het digitaal loket, waarbij procedurestukken digitaal kunnen worden ingediend, werd opgestart op 22 februari 2021.
- Decreet van 5 maart 2021 tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft.
- Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de optimalisatie van de procedures, zoals goedgekeurd in de Commissie op 27 april 2021.

3. Wervingsreserve

De selectieprocedure voor de benoeming van 3 bestuursrechters beoogt het aanleggen van een wervingsreserve met de andere geslaagde kandidaten, zodat de onmiddellijke benoeming van een bestuursrechter mogelijk is bij :

- een onverwachte vermindering van de personeelsbeschikbaarheid van één of meer bestuursrechters (bijvoorbeeld wegens langdurige afwezigheid);
- een vermindering van het personeelsaantal bij de bestuursrechters (bijvoorbeeld door pensionering of andere uitstroom);
- een eventuele volgende verhoging van het aantal bestuursrechters (bijvoorbeeld bij uitbreiding van bevoegdheden).

Het aanleggen van een wervingsreserve getuigt eveneens van zorgvuldig beleid omdat de budgettaire kostprijs en tijdsinvestering van een bijkomende selectieprocedure vermeden wordt.

Een identieke werfreserve (van 2 jaar) is ook aangelegd bij een vorige selectieprocedure voor bestuursrechters in 2015 (Besluit van 9 oktober 2015 de Vlaamse Regering houdende benoeming van

twee effectieve bestuursrechters bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en betreffende de rangschikking van de geschikt bevonden kandidaten in een wervingsreserve voor de duur van 2 jaar).

4. Beschikbaar budgettaire krediet

De bestuursrechters worden verloond via de personeelskredieten van de DBRC.

De Vlaamse Regering heeft reeds beslist **recurrent bijkomend krediet** aan de DBRC toe te kennen om onder meer de achterstand verder weg te werken.

B. DECRETAAL VASTGELEGDE SELECTIE- EN BENOEMINGSPROCEDURE (ART. 49 T.E.M. 51 DBRC-DECREET)

De Vlaamse Regering benoemt de effectieve bestuursrechters bij een Vlaams bestuursrechtcollege voor het leven, op voordracht van de algemene vergadering van de DBRC.

De effectieve bestuursrechters voldoen minstens aan de volgende benoemingsvoorwaarden:

- 1° houder zijn van het diploma van licentiaat of master in de rechten;
- 2° een grondige kennis hebben van en minstens tien jaar nuttige ervaring hebben in de domeinen van het Vlaamse recht inzake ruimtelijke ordening en van het Vlaamse milieurecht;
- 3° een grondige kennis hebben van procesvoering en rechtsbescherming in bestuurlijke of rechterlijke aangelegenheden,
- 4° een grondige kennis hebben van het Vlaams onteigeningsrecht.

De Vlaamse Regering verklaart de functie van bestuursrechter vacant.

De kandidaten worden geselecteerd door een selectiecommissie. De selectie beoogt de bekwaamheid, die vereist is voor de uitoefening van het ambt van bestuursrechter, te beoordelen. De algemene vergadering van de DBRC bepaalt de samenstelling van de selectiecommissie. De selectiecommissie stelt het programma van de selectieproef vast en legt dat ter bekrachtiging voor aan de algemene vergadering van de DBRC.

De algemene vergadering van de DBRC brengt op grond van de beoordeling van de kandidaten een gemotiveerde voordracht uit aan de Vlaamse Regering, nadat ze de respectieve aanspraken en verdiensten van de kandidaten, die geslaagd zijn voor de selectieproef, vermeld in het eerste lid, heeft vergeleken, aangevuld met een interview met de batig gerangschikte kandidaten.

De bestuursrechters nemen hun ambt op nadat ze in handen van de bevoegde Vlaamse minister de volgende eed hebben afgelegd: "Ik zweer de verplichtingen van mijn ambt na te komen".

Het ambt van effectief bestuursrechter wordt voltijds uitgeoefend.

Het ambt van effectief bestuursrechter is onverenigbaar met de uitoefening van om het even welke andere bezoldigde activiteit of functie of mandaat. De algemene vergadering van de DBRC kan de uitoefening van bepaalde activiteiten, functies of mandaten toestaan of de toestemming opheffen.

Het ambt van effectief bestuursrechter is onverenigbaar met elke activiteit die de bestuursrechter zelf, of via een tussenpersoon, verricht en waardoor ofwel:

- 1° de functieplichten niet kunnen worden vervuld;
- 2° de waardigheid van de functie in het gedrang komt en/of het vertrouwen van het publiek in de dienst wordt aangetast;
- 3° de eigen onafhankelijkheid wordt aangetast;
- 4° een conflict tussen tegenstrijdige belangen ontstaat.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

C. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De Vlaamse Regering heeft vanaf het begrotingsjaar 2021 recurrent 2 miljoen euro loonkredieten extra vrijgemaakt voor het aanwerven van zowel bestuursrechters, inhoudelijk en ondersteunend personeel als ict-personeel om de vooropgestelde ambities – de digitale transformatie én een snellere jurisdictionele beroepsprocedure – waar te maken.

Op begrotingsartikel SD0-1SAE2ZZ-LO zijn er bijgevolg voldoende beschikbare kredieten om deze loonkost op te vangen.

De totale jaarkost voor het benoemen van 3 bijkomende bestuursrechters wordt geraamd op EUR 420.000, recurrente jaarkost aan 100 % VTE.

De totale jaarkost voor het aanwerven van negen bijkomende referendarissen wordt geraamd op EUR 603.000, recurrente jaarkost aan 100 % VTE.

Conclusie: het voor de DBRC beschikbaar gesteld bijkomend loonkrediet vanaf 2021 volstaat voor de aanwerving van drie bestuursrechters en negen referendarissen bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

De Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies op 11 april 2021.

De Inspectie van Financiën bevestigt dat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, niet vereist is.

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor bestuurszaken, werd verleend op 3 mei 2021.

D. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Gezien het Vlaams Regeerakkoord voorziet in extra middelen voor het wegwerken van de huidige achterstand - en dat, naast het aanpassen van bepaalde procedureregels, alleen kan door bijkomend personeel aan te werven – hebben deze bijkomende aanwervingen ook geen impact op de koppenbesparing. De goedkeuring van deze nota heeft dus tot gevolg dat het personeelsbestand van de DBRC wordt uitgebreid met 3 VTE zonder dat deze intern moeten gecompenseerd worden.

E. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De voorgestelde vacantverklaring van de functie van bestuursrechter heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

De voorgestelde vacantverklaring van de functie van bestuursrechter heeft geen strategisch belang en moet dus niet voorgelegd worden aan een strategische adviesraad.

De voorgestelde vacantverklaring van de functie van bestuursrechter heeft geen reglementair karakter en moet dus niet voor advies voorgelegd te worden aan de Raad van State, afdeling wetgeving.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering :

- 1° beslist 3 functies van bestuursrechter bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen vacant te verklaren en een wervingsreserve aan te leggen met de geschikt bevonden kandidaten voor de duur van 2 jaar;
- 2° machtigt de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme de vacature bekend te maken in het Belgisch Staatsblad en in andere media via de bijgevoegde oproep tot kandidaatstelling.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR